

POVELJA ***o očuvanju povijesnih plovila***

Na sjednici dana 06.03.2014. koja je održana na Sveučilištu u Zagrebu, Fakultet za strojarstvo i brodogradnju usvojeni su opći standardi očuvanja povijesnih plovila, definicije koje opisuju bitne elemente u projektu očuvanja povijesnih plovila i definicija povijesnog plovila na temelju koje će se ocjenjivati pripada li neko plovilo u skupinu povijesnih plovila.

Opći standardi očuvanja povijesnih plovila

1. Povijesno plovilo treba pokušati staviti u korištenje bilo izvorno ili prilagođeno uz minimalne promijene na povijesnim osobinama i izgledu.
2. Definirane karakteristike plovila treba zadržati i očuvati. Uklanjanje povijesnih materijala, izmjene funkcije i detalja koji karakteriziraju plovilo treba izbjegavati.
3. Svako plovilo treba biti prepoznato kao fizički zapis svog vremena, mjesta i načina korištenja. Promjene koje stvaraju lažan osjećaj povijesnog razvoja treba izbjegavati.
4. Većina plovila se s vremenom mijenjaju, one promjene koje su stekle povijesni značaj svog vremena treba zadržati i očuvati.
5. Razlikovna obilježja, završna obrada i tehnika gradnje ili primjer izrade koji karakteriziraju plovilo trebaju biti očuvana.
6. Sva povijesna plovila trebaju biti predmet preventivnog održavanja. Ugrožene povijesne značajke i dotrajale materijale treba pokušati popraviti, a ne zamijeniti. Gdje je radi težine oštećenja nužna zamjena treba pokušati sačuvati izvorni dizajn, boju, teksturu i druge vizualne kvalitete i ako je moguće materijal. Zamjenu nedostajućih značajki trebalo bi potkrijepiti povijesnim, fizičkim i slikovnim dokazima.
7. Treba poduzeti svaki razuman napor da se zaštite i osiguraju fizički dokazi o značajkama koje su uklonjene, zamijenjene ili su na neki drugi način utjecale na tijek povijesti plovila.
8. Kemijske i fizičke tretmane (poput pjeskarenja) koji uzrokuju štetu na povijesnim materijalima treba izbjegavati, ako je tako nešto potrebno treba poduzeti najmanje štetan postupak.

Sljedeće definicije opisuju bitne elemente u projektu očuvanja povijesnih plovila:

Zaštita: čin ili proces primjene mjera kojima se utječe na fizičko stanje plovila braneći ga ili čuvajući od propadanja, gubitka ili napada, ili pokrivanje ili šticanje plovila od opasnosti ili oštećenja. Takav tretman je obično privremen i očekuje se daljnje postupanje u cilju povijesnog očuvanja.

Stabilizacija: čin ili proces primjene mjere kako bi se održalo izvorno stanje, usporilo ili spriječilo propadanje plovila, a kako bi se osigurao strukturni integritet plovila. To može uključivati i mjere koje se provode u cilju zaštite plovila od nepovoljnih vremenskih uvjeta i postizanje vodonepropusnosti. Tijekom ovog procesa treba se zadržati bitan oblik broda.

Očuvanje: čin ili proces primjene mjera za održavanje postojećeg oblika, integriteta i materijala plovila. To može uključivati radove na stabilizaciji plovila, gdje je to potrebno, kao i tekuće održavanje.

Rehabilitacija: čin ili proces povratka plovila do stanja upotrebe kroz popravak ili izmjene koje omogućuju učinkovito suvremeno korištenje, čuvajući one osobine plovila koje su značajne za njegove povijesne, pomorske, arhitektonske, tehnološke i kulturne vrijednosti.

Restauracija: čin ili proces točnog vraćanja oblika i detalja plovila u prvobitno stanje, u kakvom je u određenom vremenskom trenutku plovilo bilo, uklanjanjem kasnijih nadogradnji i preinaka, ili zamjenom nedostajućih ili znatno oštećenih dijelova plovila.

Konverzija: (1) radnja ili proces mijenjanja ili obnove postojećeg plovila kako bi se dobila zastupljenost ili sličnost s drugog plovila ili tipa ili klase plovila; (2) plovilo koje je proizvod takvog procesa.

Rekonstrukcija: (1) radnja ili proces nove gradnje točnog oblika i detalja pojedinog plovila specifičnog za određeno vremensko razdoblje, (2) plovilo, ili jedan njegov dio, koji je proizvod takvog procesa.

Reprodukcija ili replika: (1) izgradnja ili izrada približne kopije objekta odnosno plovila, (2) plovilo koje je rezultat takvog procesa.

Postoji nekoliko vrsta replike plovila: vjerna replika, replika trupa, funkcionalna replika, hipoteza (plovilo bazirano na arheološkim, povijesnim i tehničkim činjenicama koje prikazuje teoretske pretpostavke pravog izgleda izvornog plovila), funkcionalna hipoteza i prezentacija (plovilo koje sadržava reprezentativne detalje jednog ili više plovila, ali ne utjelovljuje niti jedno specifično plovilo u cijelosti).

Definicija povijesnog plovila

Nautička plovila, smatraju se povijesnim ako su bila značajna u državnoj povijesti, arhitekturi, arheologiji, tehnologiji ili kulturi, te ako posjeduju integritet mjesta, okruženja, materijala, izrade, osjećaja, sjete i uspomene.

Da bi se taj uvjet smatrao ispunjenim plovilo mora zadovoljiti jedan ili više od slijedeća četiri kriterija:

- 1. plovilo mora biti povezano s događajima koji su dali značajan doprinos u nacionalnoj ili svjetskoj povijesti, ili**
- 2. je plovilo povezano sa životima osoba značajnih u prošlosti, ili**
- 3. plovilo utjelovljuje osobine koje su prepoznatljivog tipa, oblika, razdoblja ili metode gradnje, ili predstavlja reprezentativan rad majstora kalafata, ili posjeduje visoku umjetničku vrijednost, odnosno predstavlja značajan i izdvojen entitet čiji dijelovi mogu predstavljati individualnu razliku, ili**
- 4. plovilo daje, ili je vjerojatno da će dati doprinos u istraživanju činjenica vezanih za istraživanje prapovijesti i povijesti.**